

RYZIKO W ASPEKTCIE FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI GWARANTUJĄCYCH DEPOZYTY. KIERUNKI ZMIANY ZASAD FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI BFG^{*)}

Wstęp

Wymagania Dyrektywy 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 roku w sprawie systemów gwarancji depozytów pozostawiają swobodę postępowania w zakresie sposobów finansowania systemów gwarancyjnych, zgodnie z normami prawa krajowego. Obowiązuje jednak przyjęcie takich rozwiązań, które będą spójne z celami zapisanymi w dyrektywie.

Swobodę pozostawiono odnośnie regulowania m.in. takich zagadnień, które w istotny sposób wpływają na wysokość obciążeń systemu bankowego/finansowego (w zależności od przyjętych rozwiązań), a mianowicie w zakresie:

- ❖ maksymalnego poziomu gwarancji, ustalając jedynie minimalny, obowiązkowy poziom gwarancji na poziomie 20 tys. euro dla jednego deponenta w danym banku/instytucji kredytowej, wskazując jednocześnie na potrzebę weryfikowania tej kwoty, co najmniej w okresach pięcioletnich,
- ❖ wyłączenia z gwarancji pewnych wkładów lub ich właścicieli (wyłączenia fakultatywne, których zakres decyduje o charakterze liberalnym/restrykcyjnym lub pośrednim systemu gwarancyjnego),
- ❖ finansowania systemu gwarantowania z zastrzeżeniem, że koszty finansowania muszą być zasadniczo ponoszone przez banki/ instytucje kredytowe. Zasadę samofinansowania się systemów gwarantowania można sprowadzić do ponoszenia kosztów funkcjonowania systemu gwarantowania depozytów przez te instytucje, których depozyty są objęte ochroną, co wyklucza w długookresowej perspektywie

---

^{*)} Autorka artykułu jest doradcą Prezesa Narodowego Banku Polskiego i członkiem Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Niniejszy artykuł nie wyraża oficjalnego stanowiska Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

możliwość dalszego refinansowania przez NBP obowiązkowych opłat rocznych, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o BFG,

- ❖ sposobu kształtowania władz instytucji gwarantującej depozyty (zarządzanie publiczne, mieszane publiczno-prywatne lub prywatne),
- ❖ sposobu postępowania z bankami w trudnej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Przyznane przez ustawodawcę uprawnienia i kompetencje w tym obszarze działania faktycznie decydują, czy system jest typu *pay box* o wąskim zakresie działania, sprowadzonym do realizacji wypłaty depozytów po upadłości banków, czy też typu *risk minimizer* z szerokim zakresem kompetencji, prowadzeniem działalności redukującej poziom ryzyka w systemie bankowym.

W przedmiocie finansowania systemu gwarantowania dyrektywa wymaga ponadto należytego pokrycia potwierdzonych roszczeń deponentów, bliżej nie definiując żadnych wymagań w tym zakresie.

Podkreślenia wymaga, iż głównym celem Dyrektywy, o której mowa wyżej, jest zapewnienie stabilności systemu finansowego i ochrony depozytów. Pozostawienie szerokiego obszaru działalności systemów gwarantowania dla regulacji krajowych spowodowało, iż systemy ukształtowane w krajach członkowskich Unii Europejskiej wykazują dużą różnorodność i z całą pewnością odzwierciedlają doświadczenia w rozwiązywaniu problemów, jakie występowały w krajach transformujących systemy gospodarcze, jak też wówczas, gdy nie było poważnych zaburzeń w funkcjonowaniu ich systemów finansowych.

Prowadzony przegląd dyrektywy wymusi nie tylko rozwiązanie szeregu problemów, jakie ujawniły się w funkcjonowaniu zasad jednolitego rynku finansowego, ale powinien doprowadzić do nakreślenia wspólnych kierunków działania w zakresie możliwym do realizacji. Nie wszystkie obszary nadają się do ich ujednoczenia, co nie powinno przeszkadzać w wypracowaniu pożądanych kierunków działań utwierdzających zaufanie do banków i stabilizujących bezpieczeństwo systemów finansowych w poszczególnych krajach członkowskich jak i całego obszaru Unii Europejskiej.

Kierunki zmian w finansowaniu systemów gwarantowania depozytów

Dokonując przeglądu kierunków zmian zachodzących w sposobach finansowania systemów gwarantowania depozytów w poszczególnych krajach UE jak i poza Unią, można zauważyć dwojakiego rodzaju tendencje w metodach finansowania:

I. Przechodzenie z finansowania systemów na zasadach:

- *ex post*, opartych na wpłatach dokonywanych przez członków systemu dopiero po upadłości banku,
- *ex ante*, w których akumulowanie funduszu gwarancyjnego odbywa się w oparciu o składki ustalone w:

- 1) stałej wysokości, bez wyznaczania lub z wyznaczaniem wskaźnika pokrycia, rozumianego jako docelowa relacja wielkości funduszu ochrony do wartości depozytów gwarantowanych lub depozytów ogółem;
- 2) zmiennej wysokości, mającej na celu utrzymanie wyznaczonej wielkości docelowej funduszu gwarancyjnego lub jego wskaźnika oraz przyjęcie opcji:
  - zawieszania poboru składki po osiągnięciu docelowej wielkości funduszu gwarancyjnego,
  - znacznego jej obniżenia przy zbliżaniu się do granicy wskazanej jako docelowy poziom pokrycia,
  - wypłaty na rzecz banków nadwyżki, która przekracza ustalony wskaźnik pokrycia.

II. Ostrożne przechodzenie z systemu ustalania składki, wyliczanej na podstawie wielkości zebranych depozytów, na system ustalania składki zróżnicowanej wg profilu ryzyka ustalonego dla działalności każdego z banków oraz przypisaniu każdego z banków do określonej kategorii ryzyka, od której zależy wielkość płaconej składki określonej jako procent depozytów gwarantowanych lub ogółu zobowiązań depozytowych banku.

Przejęcie na system składki zróżnicowanej ustalonej na bazie ryzyka jest poważnym wyzwaniem dla jego projektantów, wymaga bowiem ustalenia klarownych i przejrzystych kryteriów, stanowiących podstawę wyliczenia składki, zrozumiałych i jasnych dla uczestników systemu gwarantowania. Wymaga także harmonijnej współpracy w ramach sieci bezpieczeństwa finansowego, opracowania metody uwzględniającej zarówno czynniki ryzyka: ilościowe mierzalne, jak i jakościowe, trudno mierzalne, oraz wypracowania sposobów obiektywizowania automatycznie wyliczonego poziomu ryzyka.

System wyliczania składek oparty na oszacowaniu i różnicowaniu ryzyka wymaga analizy i dokonania oceny komponentów, które są kluczowe dla osiągnięcia SUKCESU w zaprojektowaniu i wdrożeniu systemu składki zróżnicowanej wg profilu ryzyka ustalonego indywidualnie dla każdego z banków.

Przystępując do opracowania założeń dla nowego systemu gwarantowania depozytów, wnikliwej analizie należy poddać m.in.:

- ❖ politykę nadzorczą, jej wpływ na ewentualne przyjęcie składki zróżnicowanej dopasowanej do profilu ryzyka każdego z banków,
- ❖ sytuację ekonomiczno-finansową systemu bankowego (zaszłości po przebytych kryzysach),
- ❖ poziom konkurencyjności (doskonały, pośredni, niedoskonały) systemu bankowego,
- ❖ zakres uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności gwaranta depozytów i pozostałych ogniw sieci bezpieczeństwa, zasady koordynacji działań,
- ❖ przewidywane efekty wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej na sytuację w sektorze bankowym, konsekwencje w zakresie finansowania działalności gwaranta

w kontekście planowanych niezbędnych nakładów finansowych, związanych z wdrożeniem Nowej Umowy Kapitałowej.

Wyniki przeprowadzonej analizy i dokonanej oceny – w warunkach projektowanych zmian w Polsce – mogą być racjonalnym uzasadnieniem dalszego finansowania działalności BFG przez NBP. Stanowiłoby to poważne wsparcie dla wdrożenia projektowanych zmian, ustalenia składki zróżnicowanej wg profilu ryzyka oraz możliwości ustalenia okresu przejściowego dla banków realizujących programy naprawcze.

Wskazać należałoby również na konieczność objęcia ochroną depozytów zgromadzonych w Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych, ponieważ państwo nie posiada możliwości skutecznego wyzbycia się odpowiedzialności za depozyty licznej grupy deponentów, nie zawsze zamożnych. Objęcie gwarancją tej grupy deponentów jest konieczne dla zapewnienia społecznego zaufania jak i utrzymania stabilności finansowej sektora bankowego.

Kierunki reformowania systemu gwarantowania depozytów w Polsce

Podjmując pracę nad zreformowaniem funkcjonującego od 10 lat systemu gwarantowania depozytów, w tym zasad jego finansowania, należy ponownie przeanalizować potrzebę uregulowania w drodze ustawowej m.in.:

- 1) zagadnień systemowych, w których występują luki prawne, dotyczących:
  - ❖ roli, funkcji, uprawnień, obowiązków, zasad koordynacji działań poszczególnych ogniw sieci bezpieczeństwa finansowego państwa (KNB, NBP, MF, KPWiG, KDPW, KNUiFE, UFG),
  - ❖ w tym klarownego podziału zadań i odpowiedzialności BFG;
- 2) celu działania BFG:
  - ❖ zakresu kompetencji (uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności), koniecznego do wypełniania funkcji gwaranta oraz realizacji wyznaczonych celów społeczno-politycznych, tj. stabilizowania systemu finansowego oraz ochrony depozytów,
  - ❖ określenia potrzeb informacyjnych niezbędnych do realizacji celów,
  - ❖ dzielenia się i wykorzystywania informacji poufnych będących w posiadaniu określonych ogniw sieci bezpieczeństwa (KNB, GINB, NBP, MF) oraz banków, w tym dostępu do tajemnicy bankowej i służbowej (sformalizowane umowy, porozumienia mające umocowanie ustawowe),
  - ❖ odpowiedzialności karnej za nieuprawnione ujawnianie tajemnicy bankowej lub służbowej,
  - ❖ ochrony prawnej pracowników BFG, w związku z podejmowaniem przez nich decyzji i działań w dobrej wierze, które mogą podlegać zaskarżeniu,

- ❖ ograniczenia możliwości podejmowania decyzji i działań arbitralnych,
- ❖ zakresu podmiotowego i przedmiotowego gwarancji, limitów i zakresu koasekuracji, zasad okresowego ich korygowania/indeksowania,
- ❖ warunków zaspokajania roszczeń, terminów wypłat, praw kompensacji,
- ❖ zasad kształtowania władz BFG (z przewagą czynników publicznych lub prywatnych).

Zasady finansowania działalności BFG

Zaprojektowanie nowych zasad finansowania działalności BFG wymaga wcześniejszego przesądzenia szeregu kwestii, o których mowa wyżej, a ponadto rozważenia możliwości:

- ❖ utworzenia jednego funduszu ochrony środków gwarantowanych, finansowanego metodą *ex ante* wyłącznie przez same banki – uczestników systemu gwarantowania, bez refinansowania części obowiązkowych opłat przez NBP,
- ❖ kalkulowania wysokości składek zróżnicowanych wg profilu ryzyka dla działalności poszczególnych banków,
- ❖ zabezpieczenia dostępu do tymczasowych mechanizmów finansowania (linii kredytowej NBP) w sytuacji wykorzystania na działalność ustawową (lub tylko gwarancyjną) wszystkich dostępnych środków znajdujących się w BFG,
- ❖ zapewnienia mechanizmów pokrycia kosztów tymczasowego finansowania z przyszłych składek banków oraz spłat rat kapitałowych/odsetkowych udzielonych pożyczek,
- ❖ określenia ustawowo dopuszczalnej maksymalnej granicy obciążenia banków składką (zróżnicowaną wg profilu ryzyka lub nie odnoszoną do profilu ryzyka) na rzecz BFG,
- ❖ stworzenia systemowych warunków do elastycznego wykorzystywania zgromadzonych na jednym funduszu środków, przy zastosowaniu zasady niższego kosztu, na działalność gwarancyjną, pomocową, likwidacyjną, restrukturyzacyjną,
- ❖ ustawowego zapewnienia BFG funkcji: likwidatora, kuratora, zarządcy masy upadłości, syndyka.

Zaprzestanie refinansowania przez NBP działalności pomocowej BFG

- ⇒ W długookresowej polityce finansowania działalności BFG należy założyć wysokie prawdopodobieństwo wykluczenia możliwości dalszego refinansowania przez NBP 50% obowiązkowych opłat wnoszonych na rzecz BFG przez banki. Mimo, że pomocy NBP można nie uznawać za publiczną (w świetle norm unijnych jak

i niestosowania do niej zapisów ustawy z 30.04.2004 r. w sprawach dotyczących pomocy publicznej)¹⁾, trudno doszukać się racjonalnych przesłanek, dla których pomoc ta powinna być kontynuowana.

- ☛ Żaden z banków centralnych krajów należących do Unii Europejskiej nie współfinansuje działalności funduszy gwarancyjnych (do 1996 r. czynił to Bank Hiszpanii).
- ☛ Dyrektywa 94/19/WE w sprawie systemów gwarancji depozytów zakłada, iż koszty finansowania systemów gwarantowania muszą być ponoszone przez samych uczestników systemów gwarantowania, ponieważ to oni oraz ich klienci odnoszą bezpośrednią korzyść z faktu gwarantowania depozytów.
- ☛ Zgodnie z zasadą samofinansowania się systemów gwarantowania przez instytucje, w których depozyty podlegają ochronie, brak uzasadnienia dla uznania NBP jako uczestnika systemu gwarantowania.
- ☛ Sytuacja w systemie bankowym wg stanu na 31.12.2004 r. jest stabilna, dotyczy to zarówno banków komercyjnych, jak i spółdzielczych, co potwierdzają wskaźniki:
  - ❖ rentowności (odpowiednio 1,34, 1,66),
  - ❖ kosztów działania do wyniku działalności bankowej (55,33 i 65,8%),
  - ❖ obciążenia wyniku działalności bankowej saldem rezerw celowych (8,32 i 3,39%),
  - ❖ udziału należności zagrożonych w należnościach ogółem (12,17 i 4,77%).

W minionych latach stworzono systemowe warunki dla podniesienia konkurencyjności systemu bankowego oraz obniżenia kosztów pośrednictwa poprzez:

- ❖ obniżenie stopy rezerwy obowiązkowej do 3,5%,
- ❖ oprocentowanie rezerw obowiązkowych na poziomie zbliżonym do rynkowego (z tym, że 40% naliczonego oprocentowania trafia do banków, a 60% na rzecz Funduszu Poręczeń Unijnych),
- ❖ systematyczne zmniejszanie obowiązkowych opłat na rzecz BFG,
- ❖ uruchomienie Biura Informacji Kredytowej,
- ❖ korzystną zmianę regulacji ostrożnościowych i podatkowych.

Polityka podmiotów tworzących sieć bezpieczeństwa finansowego, o której mowa wyżej, oraz samej KNB – realizowana przy wydatnej współpracy i pomocy finansowej BFG – „bezbolesnego” eliminowania chorych banków, stwarzających zagrożenie dla stabilności systemu bankowego pozwala mieć nadzieję na osiągnięcie przez system bankowy cech systemu doskonale konkurencyjnego, co oczywiście nie wyklucza istnienia grupy banków o wysokim ryzyku działalności, realizujących programy naprawcze, w tym przy wsparciu finansowym BFG.

---

¹⁾ Jak to ujmuje dr Marek Grzybowski w części I roz. 6 książki *Systemy Gwarantowania Depozytów w Polsce i na świecie* wydanej przez PWE w 2005 r.

Aby stało się to realne, należy z dużą ostrożnością projektować system finansowania działalności BFG, kierując się zasadą niezwiększania obciążeń banków po prawdopodobnym wycofaniu refinansowania przez NBP działalności pomocowej BFG.

Finansowanie całokształtu działalności BFG jednym funduszem ochrony środków gwarantowanych akumulowanym metodą *ex ante*

Zaprojektowanie/wdrożenie właściwego systemu finansowania całokształtu działalności BFG jest kluczową kwestią dla powodzenia całej reformy systemu gwarantowania depozytów. Wymaga to szczególnej wnikliwości w zidentyfikowaniu czynników wewnętrznych i zewnętrznych ryzyka, oszacowaniu prawdopodobieństwa i skutków ewentualnego zmaterializowania się ryzyka utraty wypłacalności przez BFG, wypracowania właściwych mechanizmów łagodzących zaistnienie takiego scenariusza, zapewnienia procesu ciągłego monitorowania i weryfikacji przyjętych założeń.

Przyjęcie koncepcji utworzenia tylko jednego funduszu, z którego będzie można finansować całokształt działalności BFG (określonej ustawowo), jest uzasadnione większą elastycznością i efektywnością wykorzystania środków oraz zasadą niższego kosztu rozwiązywania problemów banków zagrożonych upadłością.

Finansowanie działalności BFG metodą *ex ante* podyktowane jest potrzebą bieżącego akumulowania funduszu oraz możliwością elastycznego dostosowania wielkości obciążeń systemu bankowego do cykli gospodarczych poprzez mechanizm ustalania:

- ❖ wyższej składki w okresie dobrej koniunktury,
- ❖ niższej składki lub zawieszenia jej poboru w okresie dekoniunktury gospodarczej, która z istoty i tak powoduje problemy w systemie bankowym, łącznie z możliwością utraty wypłacalności przez słabsze banki, których klienci utracą zdolność kredytową.

Wybór systemu wyznaczania składki gwarancyjnej oraz próba identyfikacji czynników ryzyka

Przesądzenie o wyborze składki:

- ❖ stałej (liniowej), nie odzwierciedlającej profilu ryzyka działalności banku, wyrażonej jako procent depozytów gwarantowanych lub całkowitych zobowiązań depozytowych, wnoszonej z reguły w okresach rocznych,
- lub
- ❖ zróżnicowanej wg profilu ryzyka działalności poszczególnych banków, ustalonej, weryfikowanej i wnoszonej w okresach półrocznych (lub kwartalnych),
- oraz

Problemy i poglądy

- ❖ wyznaczenie, niezależnie od dokonanego wyboru, górnej dopuszczalnej granicy obciążeń banków na rzecz BFG i ustawowe jej umocowanie,
- ❖ określenie pożądanego współczynnika pokrycia depozytów gwarantowanych lub ogółu zobowiązań depozytowych, bez wyznaczania już dziś daty jego osiągnięcia,
- ❖ zapewnienie możliwości elastycznego kształtowania wysokości składki stosownie do koniunktury gospodarczej oraz sytuacji w systemie bankowym. Są to kluczowe kwestie, których właściwe rozstrzygnięcie będzie rzutowało m.in. na sposób realizacji ustawowych zadań BFG.

Za wyborem składki zróżnicowanej, dopasowanej do profilu ryzyka działalności poszczególnych banków, przemawia szereg czynników, m.in. możliwość eliminowania nadmiernego ryzyka w systemie poprzez:

- ❖ unikanie wpływania wysokości składki na skłonność banków do podejmowania nadmiernego ryzyka, którego ewentualne skutki zmaterializowania się poniosą inne banki (moral hazard),
- ❖ promowanie dobrej jakości prowadzenia działalności, w tym przestrzegania standardów/norm: nadzorczych, księgowych i sprawozdawczych, zarządzania kapitałem, ryzykiem, płynnością, właściwego systemu kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego i zewnętrznego.

Wybór systemu składki zróżnicowanej wg profilu ryzyka banku może świadczyć o wyższym poziomie dojrzałości systemu gwarantowania, ale samo zaprojektowanie i wdrożenie takiego systemu jest wysoce skomplikowane, z uwagi na szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych ryzyka, które należy starannie zidentyfikować, przeanalizować i ocenić, wypracować adekwatne mechanizmy łagodzące tak, aby sam system składki nie wyrządził szkody zarówno w systemie bankowym, jak i w działalności BFG.

Oto tylko niektóre z czynników ryzyka, które wymagają pogłębionej analizy i oceny wpływu na dalszą działalność banków i BFG w przypadku przyjęcia składki zróżnicowanej wg profilu ryzyka:

- ❖ możliwość destabilizacji, pogłębiania problemów w bankach realizujących programy naprawcze, w tym korzystających z pomocy BFG. Nie można wykluczyć sytuacji, że to właśnie one znajdują się w grupie najwyższego ryzyka, co wiązać się będzie z koniecznością ponoszenia najwyższych dopuszczalnych obciążeń, które będą pogłębiały problemy z realizacją programów naprawczych, odpracowaniem strat, kapitalizacją banku, możliwością regulowania rat kapitałowych i odsetkowych należnych BFG,
- ❖ wysokie prawdopodobieństwo, że banki, które dziś ponoszą najwyższe koszty stabilizowania systemu bankowego i wpłacają najwyższe roczne opłaty obowiązkowe, zostaną zakwalifikowane do średniej i najniższej grupy ryzyka, co w istotny sposób będzie rzutowało na bieżące akumulowanie środków i finansowanie działal-

- ności BFG, którego funkcje planuje się poszerzyć o działalność restrukturyzacyjną i likwidacyjną,
- ❖ pogłębienie skutków takiego scenariusza w związku z wysokim prawdopodobieństwem zaprzestania przez NBP współfinansowania działalności BFG,
  - ❖ wpływ ww. czynników na niekorzystną relację udziału kosztów działalności BFG w składce (im niższa składka, tym wyższy udział kosztów działalności BFG w całości składki)²⁾,
  - ❖ konieczność wypracowania spójnego podejścia KNB/GINB, NBP, BFG (ogniw sieci bezpieczeństwa finansowego) do metody różnicowania ryzyka poszczególnych banków,
  - ❖ ustalenie przejrzystych i właściwych kryteriów ilościowych mierzalnych i jakościowych trudniej mierzalnych oraz przypisanie ustalonym kryteriom odpowiedniej liczby punktów, tak aby liczba punktów przypisana kryteriom ilościowym była wyższa od liczby punktów przypisanych kryteriom jakościowym,
  - ❖ wyznaczenie dopuszczalnego maksymalnego poziomu obciążenia banków na rzecz BFG, wyrażonego jako procent depozytów gwarantowanych (co wymaga odpowiedniego dostosowania systemów informatycznych w bankach) lub całkowitych zobowiązań depozytowych, od których naliczana jest rezerwa obowiązkowa,
  - ❖ odniesienie poziomu obciążenia do kategorii ryzyka, np. b. wysokie 0,4%, wysokie 0,3%, średnie 0,2%, niskie 0,1%, przy zachowaniu dalszego refinansowania przez NBP w 50% obciążenia banków.

Niedostosowanie systemów informatycznych do potrzeb wyliczania depozytów gwarantowanych uniemożliwia obecnie wyliczenie kwoty faktycznie gwarantowanych depozytów.

Na konieczność dostosowania systemów informatycznych do potrzeb wyliczania faktycznej kwoty depozytów gwarantowanych zwracał uwagę BFG, wskazując na możliwość zmiany systemu finansowania działalności BFG.

O ile przejście na sposób gromadzenia środków *ex ante* w ramach jednego funduszu, z którego będzie realizowana działalność gwarancyjna, pomocowa, restrukturyzacyjna i likwidacyjna nie budzi wątpliwości z uwagi na dobrą, stabilną sytuację w systemie bankowym oraz możliwy do osiągnięcia wskaźnik pokrycia depozytów gwarantowanych środkami zgromadzonymi w BFG (1,24%)³⁾, to przejście na system

---

²⁾ Zaprzestanie w 2004 r. współfinansowania przez NBP 50% rocznej opłaty obowiązkowej wnoszonej przez banki, spowodowałoby wzrost udziału kosztów BFG w składce z poziomu obecnego 10,43% do 20,86% co możnaby uznać jako dopuszczalne; ale dalsze niekorzystne relacje tego wskaźnika mogłyby budzić niepokój.

³⁾ Przy uwzględnieniu środków własnych BFG w kwocie zł 4.537,5 mln zł, do których zaliczono: fundusz statutowy (pomniejszony o 100 mln zł) w kwocie 1.172,7 mln zł, zapasowy – 520 mln zł, pomocowy – 2.797,6 mln zł, z czego do wykorzystania wg stanu na koniec kwietnia bieżącego roku 694,1 mln zł oraz 46,9 mln zł środków odzyskanych z masy upadłości oraz ogólnej kwocie depozytów przyjętych do naliczania rezerwy obowiązkowej – 364,3 mln zł.

składki dostosowanej do profilu ryzyka wymaga pogłębionych prac analitycznych i przeprowadzenia wielokrotnych testów proponowanych i przyjętych rozwiązań. W okresie przejściowym należałoby zawiesić zasadę, że ogólna suma zmniejszenia obciążeń banków o najmniejszym profilu ryzyka nie może przekroczyć ogólnej sumy zwiększenia obciążeń banków o najwyższym profilu ryzyka.

Poszerzenie dostępnego katalogu instrumentów oraz kompetencji ustawowych BFG

Analizując rodzaje ryzyka, jakie wpisane są w naturę działalności gwarancyjnej typu *risk minimizer* oraz reformując system finansowania działalności BFG, nie sposób pominąć potrzeby poszerzenia dotychczasowych kompetencji BFG jak i katalogu instrumentów wykorzystywanych w celu łagodzenia ryzyka w systemie.

Planowana reforma systemu gwarantowania depozytów zmierza do stworzenia w BFG możliwości podejmowania działań o charakterze:

➤ **restrukturyzacyjnym**, pozwalających na nabywanie akcji banku, który utracił wypłacalność, przejmowanie funkcji właścicielskich, celem doprowadzenia banku do wypłacalności lub likwidacji. Działalność restrukturyzacyjna winna zakończyć się w określonym ustawowo czasie (np. 1–2 lata) sprzedażą akcji z zyskiem, za cenę nabycia, ewentualnie poniżej ceny nabycia akcji przez BFG (ze stratą), co musi znaleźć odzwierciedlenie w założeniach do systemu finansowego.

Istnieje ponadto potrzeba zapewnienia BFG mechanizmów:

- tymczasowego finansowania (dostępu do linii kredytowej NBP) w sytuacji wykorzystania wszystkich aktualnie dostępnych środków w BFG,
  - wyrównywania poniesionych strat poprzez możliwość elastycznego kalkulowania wysokości składek oraz dopasowania do harmonogramu spłat rat kapitałowych i odsetkowych udzielonych pożyczek. Wysokość ustalanych składek musi być adekwatna do aktualnej sytuacji w systemie bankowym i nie może stwarzać ani pogłębiać problemów w bankach, musi się też mieścić w granicach dopuszczalnych ustawowo obciążeń banków na rzecz BFG,
- **likwidacyjnym**, pozwalających na szybkie wygaszanie działalności banku w przypadku nieudanej restrukturyzacji, przy zachowaniu zasady niższego kosztu.

Rozważyć należy również potrzebę ustawowego umocowania BFG w roli zarządcy i syndyka masy upadłości, co winno wyraźnie obniżyć koszty i skrócić okres likwidacji masy upadłości banku i przysporzyć BFG dodatkowych korzyści finansowych.

Podsumowanie

Reasumując, za krytyczne czynniki planowanej reformy systemu gwarantowania depozytów w Polsce należy uznać m.in. taki zakres ustawowego umocowania BFG, który stworzy podstawy racjonalnego zapewnienia realizacji funkcji podstawowej, jaką jest stabilizowanie sytuacji finansowej systemu bankowego oraz ochrona depozytów.

Aby BFG mógł zrealizować cele społeczno-polityczne, jakie zakłada ustawodawca, zachodzi m.in. potrzeba zapewnienia:

- ❖ ciągłości działania (wyplacalności, wiarygodności BFG, zaufania społecznego),
- ❖ elastycznego systemu zasilania,
- ❖ sprawnej obsługi i współpracy z ogniwami sieci bezpieczeństwa finansowego oraz reprezentantami systemu bankowego (ZBP, KZBS),
- ❖ możliwości podejmowania działań minimalizujących poziom ryzyka w systemie bankowym przy zachowaniu zasady niższego kosztu,
- ❖ ochrony prawnej pracowników BFG podejmujących decyzje i działania restrukturyzacyjne i likwidacyjne w ramach poszerzonych kompetencji BFG.

Błędy i niedoskonałości w umocowaniu ustawowym BFG mogą spowodować zmaterializowanie się ryzyka: utraty wypłacalności, wiarygodności, zaufania społecznego, czego skutki mogłyby wpłynąć destabilizująco na poziom bezpieczeństwa finansowego. Poprawne zaprojektowanie i wdrożenie systemu finansowania instytucji gwarantującej depozyty uznaje się za kluczowy czynnik sukcesu zarówno przy tworzeniu systemu gwarantowania depozytów, jak i jego reformowaniu.